

TÜRKİYE'NİN KAN ÜRÜNLERİ POLİTİKASI NE OLMALIDIR?

Kan ürünleri plazmadan çeşitli işlemler ile fraksinasyon sonucunda elde edilen pahalı maddelerdir. Bunlardan başlıcaları faktör VIII, albumin ve intravenöz immunglobulin (IVIG)'dir. Bu ürünler bugünkü şartlarda yurdumuzda elde edilememekte, bu nedenle Sağlık Bakanlığı kayıtlarına göre yılda yaklaşık olarak 80-100 milyon dolarlık ithalat yapılmaktadır.

Kan ürünlerinin ana kaynağı uygun donörlerden elde edilen ve uygun şekilde dondurularak saklanan plazmadır. Plazma kaynağı ise çoğunlukla tam kan donasyonlarından sağlanır. Ülkemizde yılda toplanan 800.000-1.000.000 ünite tam kanın ancak %15-20'sinden plazma elde edilmekte, geri kalanı ise tam kan olarak kullanıldığından israf edilmektedir. Başka bir ifadeyle ülkemizde elde edilen yıllık plazma miktarı 20.000-25.000 litre kadardır. Bu plazmanın da fraksinasyon işlemleri yapılarak kan ürünleri hazırlanması için kullanılabilen çeşitli standartlara sahip olduğunu da söylemek mümkün değildir.

Ülkemiz için öncelikli sorun toplam yıllık kan toplama işleminin yarısını (400.000 ünite) gerçekleştiren Kızılay'ın tam kan içerisinden plazmayı elde etmeyişi ve düşük oranlarda elde ettiği plazmanın da standart normlara uymayıdır. Avrupa piyasasında bir ünite fraksinasyon için kullanılabilen plazmanın (200-250ml) piyasa fiyatının 50-60 Euro olduğu düşünülürse ülkemizin bu amaçla tam kan olarak ziyan ettiği plazmanın önemi çok daha iyi anlaşılabilir.

Bu amaçlarla Türkiye'nin kan ürünleri politikası önümüzdeki 10 yıllık dönemde aşağıdaki şekilde olmalıdır:

1. Türkiye Kızılay Derneği bünyesindeki kan Hizmetleri Biriminin diğer hizmetlerden ayrılması ve tamamen özerk halde çalışmasının sağlanması,
2. Kızılay'ın bu piyasadaki adeta tekelinin azaltılması veya baskılanması,
3. Kan Bankacılığı ve Transfüzyon Tıbbi'nin Anabilimdalı haline getirilmesi ve bu alandaki yetmiş insan gücünün oluşturulması,
4. Kan ve plazma toplama işinin kanun değişikliği yapılarak diğer birimler yanında yüksek hacimde plazma ve kan toplayabilecek ancak kar amacı güdmeyecek sektöre (nonprofit organisations) bırakılmasının sağlanması,
5. Bölgesel kan merkezlerinin kurulması ile kanın tek elden geniş organizasyonlar ile belirli standartlar ile toplanmasının sağlanması,
6. Yapılacak yönetmelik değişiklikleri ile Türkiye'de toplanacak kaliteli ve sağlıklı plazmanın yurtdışına fraksinasyon için çıkışına izin verilmesi ve bu sayede yerli plazmadan elde edilecek kan ürünleri ile maliyetin düşürülmeye çalışılmasının sağlanması, (self sufficiency program)
7. Self sufficiency program için toplanan sağlıklı yerli plazmanın miktarının 50.000 litre/yıl olduğu dönemden itibaren Türkiye'de fraksinasyon yapabilen fabrikaların kurulmasının gerekliliğinin yeniden gözden geçirilmesi. (Bu süre böyle bir yapılanmanın başlamasından itibaren yaklaşık 5-7 yıldır). Yapılacak maliyet hesaplarına göre böyle bir yatırıma o tarihte girilip girilmeyeceğinin hesaplanması.